

Студент 2 курсу
факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Анотація. Проведено аналіз впливу факторів на рівень розвитку інтеграційних процесів в Україні на основі обчисленої економетричної моделі.

Аннотация. Проведен анализ влияния факторов на уровень развития интеграционных процессов в Украине на основе вычисленной эконометрической модели.

Annotation. The analysis of influence of the factors on the level of economic integration in Ukraine based on the calculated econometric model.

Ключові слова: міжнародна економічна інтеграція, ефект від економічної інтеграції України, приріст ВВП, регресійна модель.

Глобальні трансформації, як реальна дійсність і стратегічна перспектива, посилення впливу дії факторів глобальної інтеграції, яка стає головною закономірністю світового розвитку, – все це спонукає нас по-новому підійти до проблеми еволюції та історичної ролі державності й національної держави як міжнародної інституції.

Вагомий внесок у дослідження проблеми економічної інтеграції країни зробили такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Н. Овчаренко, І. Михальський, Ф. Барановський, В. Мунтян, С. Глазьев, І. Фомін та ін. Але не досить повно авторами було розглянуто фактори, що безпосередньо впливають на українську інтеграцію.

Економічна інтеграція – це об'єктивний процес розвитку глибоких, стійких взаємозв'язків та поділу праці між національними господарствами, створення міжнародних господарських комплексів у межах держави. Економічна інтеграція – форма інтернаціоналізації господарської діяльності (виробництва), зближення та поглиблення взаємодії національних економік. Вона зумовлена зростанням продуктивних сил, підвищенням рівня усупільнення виробництва та науково-технічною революцією. Економічна інтеграція виявляється у державних формах об'єднання країн, наприклад: [Європейський Союз](#), [ОПЕК](#), [Всесвітня торгова організація](#), [Європейська асоціація вільної торгівлі](#) тощо. Однак при цьому економіка інтегрованих країн втрачає своє національне обличчя, самотність [1].

Економічна інтеграція сприяє посиленню взаємозв'язку та взаємодоповнюваності національних господарств на основі міжнародного поділу праці.

Міжнародна економічна інтеграція становить процес господарсько-політичного об'єднання країн на основі розвитку глибоких стійких взаємозв'язків і поділу праці між національними господарствами, взаємодії їх відтворювальних структур на різних рівнях і в різних формах [1].

Безпосередня й активна участь України в сучасних інтеграційних процесах об'єктивно зумовлена перевагами міжнародного поділу праці, а також потребою подолати штучну відокремленість нашої держави від світового господарства, до якої призвели односторонній її розвиток у межах високоспеціалізованих СРСР і РЕВ, деформовані зовнішньоекономічна політика та механізми зовнішньоекономічної діяльності, нерозвинені товарно-грошові відносини і національні ринки товарів, послуг, праці та капіталу [2].

Серед внутрішньоекономічних факторів принциповим є перехід України до розвинутої ринкової економіки, для чого потрібні розроблення та реалізація відповідної довгострокової програми. Така програма має, по-перше, враховувати сучасний соціально-економічний стан та особливості України; по-друге, бути адаптованою до еволюціонізуючого зовнішнього ринкового середовища; по-третє, спиратися на досвід переходу до ринкових відносин інших постсоціалістичних країн [2].

Міжнародна економічна інтеграція здійснюється під впливом таких об'єктивних факторів, як: зростання інтернаціоналізації господарського життя, активізація іноземної інвестиційної діяльності, поглиблення міжнародного поділу праці, розвиток НТР, зростання рівня відкритості національних економік [3].

Аналіз факторів, що впливають на інтеграцію, дозволить розробити програму сприяння українській інтеграції та виявити найбільш значущі макропоказники. Тому пропонується економічний аналіз проблеми рівня інтеграції, проведений на основі кореляційно-регресійних моделей впливу макроекономічних показників на ефект від економічної інтеграції України – результативний показник y – приріст ВВП (млн дол. США). У якості факторів (незалежних змінних) було позначено: x_1 – прями іноземні інвестиції (млн дол. США); x_2 – платіжний баланс (млн дол. США); x_3 – інноваційна активність (млн грн); x_4 – ВВП на душу населення (грн); x_5 – величина економічної відкритості (частка торговельного обороту у ВВП, млн дол. США); x_6 – чисельність населення (тис. осіб); x_7 – середньомісячна заробітна плата (грн); x_8 – індекс споживчих цін (%).

Для побудови моделі впливу були використані офіційні дані за 1996 – 2011 роки, що наведені в таблиці й опубліковані Державною службою статистики.

Таблиця

			Доп.		(грн)				
	y	x ₁	x ₂	x ₃	x ₄	x ₅	x ₆	x ₇	x ₈
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1996	81 519	896,9			1 595	37 955,3	51 297,1	126	139,7

Закінчення таблиці

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1997	11 846	1 438,2			1 842	37 516,6	50 818,4	143	110,1
1998	9 228	2 063,6	1 599		2 040	32 563,7	50 370,8	153	120
1999	27 849	2 810,7	205		2 614	28 154,8	49 918,1	178	119,2
2000	39 628	3 281,8	1 002	1 760,1	3 436	33 166,2	49 429,8	230	125,8
2001	34 120	3 875	1 685	1 979,4	4 195	36 731,7	48 923,2	311	106,1
2002	21 620	4 555,3	1 236	3 018,3	4 685	40 180,8	48 457,1	376	99,4
2003	41 534	5 471,8	2 260	3 059,8	5 591	51 792,9	48 003,5	462	108,2
2004	77 769	6 794,4	2 539	4 534,6	7 273	69 029,4	47 622,4	590	112,3
2005	96 339	9 047	10 721	5 751,6	9 372	79 434,4	47 280,8	806	110,3
2006	102 701	16 890	2 408	6 160	11 630	94 631,5	46 929,5	1 041	111,6
2007	176 578	21 607,3	9 421	10 850,9	15 496	123 933,6	46 646	1 351	116,6
2008	227 325	29 542,7	-3 063	11 994,2	20 495	170 711,9	46 372,7	1 806	122,3
2009	-34 711	35 616,4	-13 726	7 949,9	19 832	99 900,6	46 143,7	1 906	112,3
2010	169 224	40 053	5 031	8 045,5	23 600	129 354,5	45 962,9	2 239	109,1
2011	219 510	44 806	-2 455	14 333,9	28 488	171 029,8	45 778,5	2 633	104,6

Модель рекомендується обчислювати як лінійну багатofакторну регресію.

Розроблена модель множинної лінійної регресії для опису відносин між x₁-x₈ незалежних змінних має вигляд:

$$y = -2,32858 + 5,51263 \cdot x_2 + 2,55719 \cdot x_5 + 46,1774 \cdot x_6.$$

Таким чином, були виключені з моделі такі фактори, як: інноваційна активність, індекс споживчих цін, середньомісячна заробітна плата, ВВП на душу населення. Їх P-Value перевищують значення 0,05.

Критерій Фішера (F) підтверджує статистичну значущість розробленої моделі. Значення t-статистики говорять про статистичну значущість усіх факторів, що залишилися в моделі.

Перевірка загальної якості рівняння регресії показує, що модель пояснюється на 97,5437 % мінливості результативної ознаки – приріст ВВП (Y), але через те, що в моделі використовуються ряди з різним числом незалежних змінних, більше підходить для порівняння моделей скоригований R², який дорівнює 96,6226 %. Тобто на 96,6226 % ефект від інтеграції виражений у показнику "приріст ВВП", що залежить від платіжного балансу України, величини економічної відкритості та розміру країни. За коефіцієнтом регресії b₂ = 5,51263 маємо, що при збільшенні платіжного балансу на 1 млн дол. США приріст ВВП зросте на 5,51263 млн дол. США. За значенням коефіцієнта b₅ = 2,55719 виходить, що при збільшенні частки торговельного обороту у ВВП на 1 млн дол. США приріст ВВП збільшиться на 2,55719 млн дол. США, а коефіцієнт b₆ вказує на те, що при збільшенні чисельності населення України на 1 тис. осіб приріст ВВП збільшиться на 46,1774 млн дол. США.

Статистика Дарбіна – Уотсона (DW) перевіряє присутність автокореляції, за даною моделлю вона складає 2,40704, а отже, побудована модель не може бути використаною для прогнозування.

Таким чином, провівши за статистичними даними України 1996 – 2011 рр. кореляційно-регресійний аналіз залежності, можна зробити висновок, що на ефект від економічної інтеграції України, виражений як приріст ВВП, впливають такі фактори, як: платіжний баланс, частка торговельного обороту у ВВП та чисельність населення. Ця модель показує тісну залежність ефекту від інтеграції від відповідних факторів.

Але в моделі не мають статистичного значення такі фактори, як: прямі іноземні інвестиції, інноваційна активність, ВВП на душу населення, середньомісячна заробітна плата та індекс споживчих цін, які були виключені з регресійної моделі.

На основі результатів аналізу факторів міжнародної економічної інтеграції України рекомендується розробити управлінське рішення щодо рівня розвитку інтеграційних процесів в Україні.

Наук. керівн. Малярець Л. М.

Література: 1. Бординьє С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: підручник для студ. вузів / С. Я. Бординьє. – К.: Знання, 1999. 2. Україна і світове господарство. Взаємодія на межі тисячоліть: навч. посібн. / А. С. Філіпенко, Л. Г. Лук'яненко, А. М. Повучник та ін. – К.: Либідь, 2002. 3. Пахомов Ю. Україна і виклики глобалізації / Ю. Пахомов // День. – 7 серпня 2001. – № 139.

